

Jaarverslag

2013 - 2016

Inhoud

Woord vooraf	4
Overzicht van de opdrachten van de Hoge Raad	6
Samenstelling van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen op 31 december 2016	10
2013-2016, een periode van intense activiteit voor de Hoge Raad voor de Economische Beroepen	11
1. Een sterk evoluerende Europese context.....	12
2. Omzetting van de richtlijn van 2014 tot hervorming van de auditrichtlijn in het Belgische recht en uitvoering van de OOB-verordening van 2014.....	17
3. Impact van de Europese boekhoudhervorming voor de economische beroepen in België.....	18
4. Goedkeuring van beroepsnormen voor bedrijfsrevisoren.....	20
5. De nieuwe beroepsnormen voor de leden van het IBR en het IAB.....	22
6. De nieuwe beroepsnormen voor de leden van het IBR, het IAB en het BIBF.....	24
7. Wijzigingen aan het wettelijk en reglementair kader voor de leden van het IAB.....	25
8. Wijzigingen aan het wettelijk en reglementair kader voor de leden van het BIBF.....	27
9. Rol van de Hoge Raad als overlegorgaan.....	29

Bijlage 1: De economische beroepen in cijfers.....	30
Bijlage 2: Rekeningen van de Hoge Raad over de verslagperiode.....	38
Bijlage 3: Lijst van de adviezen en goedkeuringen van ontwerpen van normen of aanbevelingen van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen tijdens de periode 2013-2016.....	39

Woord vooraf

De periode 2013-2016 is voor de Hoge Raad voor de Economische Beroepen een periode van intense activiteit geweest, zowel qua belangrijke evoluties in de Europese regelgeving toepasselijk op de economische beroepen als qua initiatieven van regeringszijde in België die voor alle geledingen van de economische beroepen ingrijpende wijzigingen tot gevolg hebben gehad.

In België omvatten de “economische beroepen” vijf gereguleerde beroepscategorieën (bedrijfsrevisoren, accountants, belastingconsulenten, erkende boekhouders en erkende boekhouders-fiscalisten) met specifieke bekwaamheden in drie specialisatiegebieden (wettelijke controle van de jaarrekening, boekhouding en fiscaliteit).

Deze beroepsbeoefenaars maken deel uit van drie specifieke beroepsorganisaties: het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (verkort IBR), het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten (verkort IAB) en het Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders en Fiscalisten (verkort BIBF).

Na het overzicht van de voornaamste opdrachten van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, besteedt dit jaarverslag bondig aandacht aan de dossiers waarover de Hoge Raad - op verzoek van de Regering of de instituten - advies heeft uitgebracht. De Hoge Raad heeft eveneens het initiatief genomen om een technische studie uit te voeren in verband met de herziening van de “KMO”-drempels teneinde na te gaan welke de gevolgen zijn voor de diverse economische beroepen.

Begin 2014 werd ik benoemd tot Voorzitter van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, als opvolger van de heer Jean-Paul SERVAIS, die de werkzaamheden van de Hoge Raad een dynamiek wist te geven en die ik hiervoor wens te feliciteren. Net zoals zijn twee voorgangers, Professor Frans VANISTENDAEL en Professor Koen GEENS, heeft hij bijgedragen tot de reputatie van de Hoge Raad en de kwaliteit van zijn werkzaamheden hoog gehouden.

Ook de leden van de Hoge Raad wens ik te danken voor hun betrokkenheid bij onze werkzaamheden. Dankzij hun enthousiasme en inzet zijn wij erin geslaagd om de adviezen die tijdens de verslagperiode zijn uitgebracht, met eenparigheid van stemmen te nemen. Het feit dat de zienswijzen over een advies nooit verdeeld waren, is te danken aan de resolute wens om tot een compromis te komen dat voor alle leden van de Hoge Raad aanvaardbaar is, ongeacht of zij zijn benoemd door de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (twee werkgeversvertegenwoordigers - van wie één voor de KMO's - en twee vakbondsvertegenwoordigers) of anderszins (drie leden aangeduid door de Minister van Economie, door de Minister voor KMO's en door de Minister van Financiën).

Ook in 2017 zal de Hoge Raad zijn werkzaamheden voortzetten, met een bijzondere aandacht - net als in het verleden - voor het algemeen belang en de vereisten van het maatschappelijk verkeer en hij zal tevens een luisterend oor blijven hebben voor de drie instituten waartoe de economische beroepsbeoefenaars behoren. De Hoge Raad zal zijn rol in de verdere ontwikkelingen in de sector van de economische beroepen op proactieve wijze blijven spelen.

Jean-Marc DELPORTE
Voorzitter

Overzicht van de opdrachten van de Hoge Raad

Sinds de oprichting van de Hoge Raad in 1985 hebben zijn opdrachten talrijke ontwikkelingen gekend. Die bevoegdheidsuitbreiding situeert zich zowel op het vlak van de opdrachten zelf als van het toepassingsgebied ervan.

A. Evolutie van de bevoegdheden *ratione personae* van de Hoge Raad in drie kerndata

- **In 1985** heeft de wetgever het wettelijk kader van het beroep van bedrijfsrevisor met de wet van 21 februari 1985 grondig gewijzigd. Bij die gelegenheid werd ook de Hoge Raad opgericht, toen enkel bevoegd voor het bedrijfsrevisoraat
- **In 1993** heeft de wetgever de bevoegdheden *ratione personae* van de Hoge Raad voor het bedrijfsrevisoraat uitgebreid tot het Instituut van de Accountants en tot alle regelingen in verband met de organisatie van het beroep van accountant. Bij die gelegenheid werd de Hoge Raad omgedoopt tot "Hoge Raad voor het Bedrijfsrevisoraat en de Accountancy".
- **In 1999** wenste de wetgever de fiscale beroepen een wettelijke erkenning te geven. Als besluit van de parlementaire besprekingen werden twee titels wettelijk erkend ("belastingconsulent" en "erkend boekhouder-fiscalist"), wat echter voor geen van beide beroepsgroepen de toekenning van een monopolie inhield.

Gelet op de nauwe band die er in België bestaat tussen boekhouding en fiscaliteit, heeft de wetgever beslist om de fiscale beroepen onder te brengen bij twee reeds wettelijk erkende beroepsorganisaties:

- de *belastingconsulenten* werden ingedeeld bij het Instituut van de Accountants, omgedoopt tot “Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten”;
- de *erkende boekhouders-fiscalisten* werden ingedeeld bij het Beroepsinstituut van de Boekhouders, omgedoopt tot “Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders en Fiscalisten”.

In het kader van de [wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen](#) heeft de wetgever de bevoegdheden van de Hoge Raad voor het Bedrijfsrevisoraat en de Accountancy andermaal verruimd met de invoering van het begrip “economische beroepen”: bedrijfsrevisoren, accountants, erkende boekhouders, belastingconsulenten en erkende boekhouders-fiscalisten. Deze beroepsgroepen zijn ondergebracht in drie specifieke beroepsorganisaties: het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (verkort IBR), het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten (verkort IAB) en het Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders en Fiscalisten (verkort BIBF).

Bij die gelegenheid werd de Hoge Raad omgedoopt tot de “Hoge Raad voor de Economische Beroepen”. Dit concept is een generiek begrip waarin – weliswaar rekening houdend met de respectieve specifieke eigenschappen van elk economisch beroep – *zowat 15.000 beoefenaars van de cijferberoepen* kunnen worden ondergebracht, met andere woorden, één van de belangrijkste vrije beroepen.

B. Evolutie van de bevoegdheden *ratione materiae* van de Hoge Raad in vier kerndata

- **In 1985** kreeg de Hoge Raad als basisopdracht het formuleren - op eigen initiatief of op verzoek – van adviezen en aanbevelingen voor de Regering of de beroepssector.

Die opdracht vloeit momenteel voort uit artikel 54 van de [wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen](#). De Hoge Raad is bijgevolg een autonome instelling met als opdracht om, op eigen initiatief of op verzoek, adviezen of aanbevelingen te formuleren

- aan de Regering;
- aan het IBR;
- aan het IAB;
- aan het BIBF;

die er moeten toe bijdragen dat de opdrachten die bij wet aan een bedrijfsrevisor en een accountant zijn toevertrouwd, evenals de werkzaamheden als accountant, belastingconsulent, bedrijfsrevisor, erkend boekhouder en boekhouder-fiscalist, worden uitgeoefend met naleving van het algemeen belang en de vereisten van het maatschappelijk verkeer.

Deze adviezen of aanbevelingen slaan onder meer op het uitoefenen van de opdrachten bedoeld in artikel 15bis van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven (ondernemingsraden).

- **In 1993** heeft de wetgever de bevoegdheden *ratione materiae* van de Hoge Raad voor het bedrijfsrevisoraat uitgebreid tot de werkzaamheden van het Instituut van de Accountants en alle regelingen in verband met de organisatie van het accountantsberoep. Bij die gelegenheid werd aan de Hoge Raad tevens een bijkomende opdracht als overlegorgaan met de twee instituten toevertrouwd. Sinds in 1999 de bevoegdheden van de Hoge Raad werden uitgebreid tot de belastingconsulenten, de erkende boekhouders en de erkende boekhouders-fiscalisten, is zijn opdracht als overlegorgaan ook doorgetrokken naar het BIBF.

Nog steeds in **1993**, maken de nieuwe wetsvoorschriften het voor de Hoge Raad voor het Bedrijfsrevisoraat en de Accountancy mogelijk om rechtstreeks klacht neer te leggen bij de Tuchtcommissie van één van beide Instituten (IBR en IAB), die de Hoge Raad moet laten weten welk gevolg aan die klacht is gegeven. In 1999 werd die bevoegdheid doorgetrokken naar het BIBF.

- **In 2007** heeft de wetgever de rol van de Hoge Raad nog versterkt, en dit meer bepaald op het vlak van de geldende beroepsnormen en -aanbevelingen voor bedrijfsrevisoren. Sinds 2007 is de Hoge Raad inderdaad, samen met de federale Minister bevoegd voor Economie, belast met de goedkeuring van de beroepsnormen en -aanbevelingen die bedrijfsrevisoren moeten naleven. Na goedkeuring op deze twee niveaus wordt een bericht in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt. Pas na afloop van het volledige proces wordt een norm of aanbeveling als goedgekeurd beschouwd en derhalve bindend voor bedrijfsrevisoren. Het initiatiefrecht blijft bij het IBR, dat de plicht heeft een openbare raadpleging te houden vooraleer een ontwerpnorm of -aanbeveling ter goedkeuring voor te leggen.
- **In 2016** werd met de goedkeuring van de [wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren](#) (*Belgisch Staatsblad* van 13 december 2016, tweede editie), de rol bevestigd van de Hoge Raad in het goedkeuringsproces voor normen en aanbevelingen voor bedrijfsrevisoren. Het initiatiefrecht is weliswaar bij het Instituut van de Bedrijfsrevisoren gebleven, maar de wetgever heeft zowel voor de Hoge Raad als voor de federale Minister bevoegd voor Economie, een injunctierecht ten opzichte van het instituut toegevoegd.

Samenstelling¹ van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen op 31 december 2016

Voorzitter : De heer Jean-Marc DELPORTE

Leden : Mevrouw Christine DARVILLE ²

Mevrouw Cindy LAUREYS

De heer Frederic REYNAERT

De heer Jean-Luc STRUYF

Mevrouw Bergie VAN DEN BOSSCHE

Mevrouw Véronique WILLEMS ^(*)

1 Benoemd bij koninklijk besluit van 26 december 2013 met inwerkingtreding op de dag van de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* (16 januari 2014, tweede editie).

2 Benoemd bij koninklijk besluit van 6 januari 2015 met inwerkingtreding op de dag van de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* (16 januari 2015), ter vervanging van de heer Philippe LAMBRECHT.

(*) Mevrouw Véronique WILLEMS werd vervangen door de heer Loïc VAN STAËY - benoemd bij koninklijk besluit van 22 mei 2017 met inwerkingtreding op de dag van de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* (1 juni 2017).

2013-2016, een periode van intense activiteit voor de Hoge Raad voor de Economische Beroepen

Gelet op de talrijke behandelde dossiers, zijn die vier jaren voor de Hoge Raad bijzonder druk geweest.

Hierna volgt een bondig overzicht van de markante feiten tijdens die periode:

- Een sterk evoluerende Europese context;
- De omzetting van de [richtlijn van 2014 tot herziening van de auditrichtlijn](#) in het Belgische recht en uitvoering van de [OOB-verordening van 2014](#);
- De impact van de Europese hervorming van het boekhoudrecht voor de economische beroepen in België;
- De goedkeuring van beroepsnormen voor bedrijfsrevisoren;
- Nieuwe beroepsnormen voor de leden van het IBR en het IAB;
- Nieuwe beroepsnormen voor de leden van het IBR, het IAB en het BIBF;
- De wijzigingen aan het wettelijk en reglementair kader voor de leden van het IAB;
- De wijzigingen aan het wettelijk en reglementair kader voor de leden van het BIBF;
- De rol van de Hoge Raad als overlegorgaan.

[Bijlage 1](#) bij dit jaarverslag bevat gedetailleerde statistieken die een beter beeld geven van wat onder de economische beroepen valt en welke de tendenzen zijn doorheen de jaren. De rekeningen van de Hoge Raad zijn opgenomen in [bijlage 2](#) bij dit jaarverslag. [Bijlage 3](#) bevat de lijst van adviezen en goedkeuringen van ontwerpen van normen of aanbevelingen van de Hoge Raad tijdens de verslagperiode. Via een link kunnen de adviezen en teksten waarnaar dit jaarverslag verwijst, eenvoudig worden geraadpleegd.

1. Een sterk evoluerende Europese context

De Europese Unie heeft in de periode 2010-2014 een aantal hervormingen verwezenlijkt die van groot belang zijn voor de economische beroepen. Uiteraard springt de audithervorming van 2014 in het oog, maar ook de hervorming van het boekhoudrecht in 2013 heeft een weerslag gehad voor de economische beroepen in België. Europa is ook op aanverwante gebieden actief geweest, zoals de richtlijn 2013/55/EU van 20 november 2013 tot wijziging van Richtlijn 2005/36/EG betreffende de erkenning van beroepskwalificaties, of de richtlijn (EU) 2015/849 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering (vierde anti-witwasrichtlijn), goedgekeurd op Europees niveau op 20 mei 2015.

De federale Minister bevoegd voor Economie heeft de medewerking van beide wetenschappelijke adviseurs van de Hoge Raad in hun hoedanigheid van expert ingeroepen, in het kader van de Europese werkzaamheden met betrekking tot de audithervorming die gestart zijn op 13 oktober 2010, met de publicatie van een Europees Groenboek met als titel "Beleid inzake controle van financiële overzichten: lessen uit de crisis" en uiteindelijk geleid hebben tot de goedkeuring van

- enerzijds, de [auditrichtlijn 2014/56/EU](#) tot wijziging van de auditrichtlijn van 2006 en
- anderzijds, de [verordening nr. 537/2014](#) specifiek gericht op "organisaties van openbaar belang" (verkort OOB's) en de wettelijke auditors bij die "OOB's".

Hierdoor kon de Hoge Raad de contacten intensiveren die hij begin 2000 had aangeknoopt in het kader van de Europese werkzaamheden in het vooruitzicht van de goedkeuring van de [auditrichtlijn van 2006](#).

De Europese hervorming van 2014 steunt op drie pijlers:

**Eerste pijler van de Europese hervorming
Maatregelen om de onafhankelijkheid van de wettelijke auditors te
versterken**

De Europese besprekingen boden de gelegenheid om beter zicht te krijgen op de verschillende manieren waarop in de lidstaten van de Europese Unie regelingen waren uitgewerkt waarmee een totaal onafhankelijke uitoefening van de wettelijke controle van de jaarrekening werd gewaarborgd.

Uit de Europese debatten is inderdaad gebleken dat de lidstaten van de Europese Unie (of sommige daarvan) de volgende maatregelen pertinent achten:

Eerste soort maatregelen

- absoluut verbod op elke bijkomende opdracht bij de wettelijke controle van de jaarrekening;

- beperking van bijkomende opdrachten bij de wettelijke controle van de jaarrekening tot bepaalde opdrachten (« *White list* ») ;
- absoluut verbod op bepaalde bijkomende opdrachten bij een opdracht tot wettelijke controle van de jaarrekening (« *Black list* ») ;
- absoluut verbod op bepaalde bijkomende opdrachten bij een opdracht tot wettelijke controle van de jaarrekening, tenzij met de instemming van het (« *Grey list* »).

Sommigen waren van oordeel dat dit verbod/deze beperking moet gelden voor een auditkantoor, anderen voor het netwerk waartoe het auditkantoor behoort. Sommige lidstaten wensten die maatregel trouwens op te leggen voor alle opdrachten van wettelijke controle van de jaarrekening, terwijl anderen dit verbod wensten te beperken tot opdrachten bij open vennootschappen die als “organisaties van openbaar belang” worden aangemerkt.

Tweede soort maatregelen

- de externe rotatie van auditkantoren na een bepaald aantal opeenvolgende jaren een opdracht van wettelijke controle van de jaarrekening te hebben uitgeoefend bij een vennootschap of een groep. Na lange discussies kon toch een zekere consensus worden bereikt over wat dient te worden beschouwd als maximumduur van opeenvolgende mandaten.
- de interne rotatie bij auditkantoren voor de voornaamste vennoot die verantwoordelijk is voor de uitvoering van een wettelijke controle na een bepaald aantal opeenvolgende jaren bij een vennootschap of een groep.

Derde soort maatregelen

- beperking van met de wettelijke controle van de jaarrekening verenigbare opdrachten, naar verhouding van hun aandeel in de honoraria. Andermaal kon na lange discussies toch een zekere consensus worden bereikt over wat dient te worden beschouwd als redelijk maximaandaal. Sommigen waren van oordeel dat deze beperking moet gelden voor een auditkantoor, anderen voor het netwerk waartoe het auditkantoor behoort.

Vierde soort maatregelen

- de honoraria van wettelijke auditors moeten voor het merendeel voortkomen uit opdrachten van jaarrekeningcontrole. Hoewel in België die maatregel in het verleden al gold en doeltreffend is gebleken, zijn vele lidstaten van oordeel dat die zienswijze vrij restrictief is.

Vijfde soort maatregelen

- de rol van het auditcomité bij de benoeming van de wettelijke auditor en de vernieuwing van zijn mandaat.

Tweede pijler van de Europese hervorming
Versterking van de interactie tussen wettelijke auditors en het auditcomité

Uit de Europese besprekingen is gebleken dat het auditcomité bij de beoordeling van de werkzaamheden van de wettelijke auditor bij organisaties van openbaar belang, een sturende rol dient te spelen.

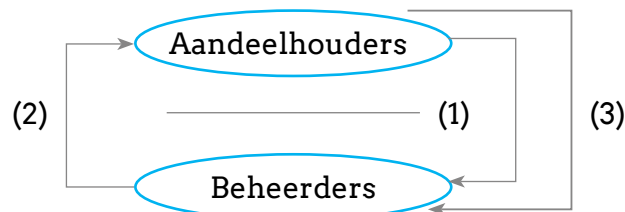
Bij vennootschappen waar een onderscheid bestaat tussen de functie van “eigenaar” (aandeelhouder) en “beheerder” (beheersorgaan) bestaat er een relatie opdrachtgever/opdrachthouder. De “eigenaars” (aandeelhouders) delegeren inderdaad aan andere personen de beheersfunctie, de “beheerders” (beheersorgaan) [(1) in het onderstaande schema].

Als tegenprestatie is het beheersorgaan verplicht periodiek verantwoording af te leggen over de wijze waarop het de vennootschap heeft beheerd. In die context zal het beheersorgaan periodiek een jaarrekening (hoofdzakelijk kwantitatieve informatie) alsook een jaarverslag (hoofdzakelijk kwalitatieve informatie) opstellen ter attentie van de aandeelhouders [(2) in het onderstaande schema].

Die periodieke kwantitatieve en kwalitatieve informatie wordt dan onderzocht in het kader van de algemene vergadering van aandeelhouders van de vennootschap, wanneer de jaarrekening moet worden goedgekeurd. In het kader van die algemene vergadering moeten de aandeelhouders ook kwijting verlenen aan de beheerders voor de opdracht die hen is gedelegeerd [(3) in het onderstaande schema].

Die lastgevingsrelatie steunt op het vertrouwen tussen beide partijen. Voor een grotere geloofwaardigheid van de informatie die het beheersorgaan aan de aandeelhouders verstrekt, wordt een beroep gedaan op een wettelijke auditor die dan een controleverslag uitbrengt.

Als er sprake is van wantrouwen, kunnen de aandeelhouders uiteraard geen kwijting verlenen aan de beheerders en/of de ontwerp-jaarrekening van het beheersorgaan niet goedkeuren.

Het auditcomité dat bij organisaties van openbaar belang is opgericht, speelt van zijn kant een rol als bevoorrechte link tussen het beheersorgaan en de interne audit, enerzijds, en tussen het beheersorgaan en de wettelijke auditor, anderzijds.

Eerste soort maatregelen

In die context wensten de lidstaten de rol van het auditcomité bij “organisaties van openbaar belang” te versterken, door hem de volgende opdrachten toe te vertrouwen:

- Het beheersorgaan in kennis stellen van het resultaat van de wettelijke controle van de jaarrekening en toelichten op welke wijze de wettelijke controle van de jaarrekening heeft bijgedragen tot de integriteit van de financiële verslaglegging en welke rol het auditcomité in dat proces heeft gespeeld;
- samen met de wettelijke auditor analyseren van de bedreigingen voor zijn onafhankelijkheid en de veiligheidsmaatregelen die genomen zijn om deze bedreigingen in te perken, wanneer de totale honoraria bij een organisatie van openbaar belang meer bedragen dan de criteria bepaald in de OOB-verordening;
- een aanbeveling geven aan het beheersorgaan van de vennootschap voor de benoeming van de wettelijke auditor, overeenkomstig artikel 16, § 2, van de OOB-verordening. In voorkomend geval zal deze aanbeveling aan het beheersorgaan uitgewerkt worden aansluitend op de selectieprocedure bedoeld in artikel 16, § 3, van de OOB-verordening.

Die opdrachten worden toegevoegd aan de opdrachten die de auditrichtlijn al in 2006 aan de auditcomités heeft toevertrouwd, namelijk:

- monitoring van het financiële verslaggevingsproces en aanbevelingen of voorstellen doen om de integriteit van het proces te waarborgen;
- monitoring van de doeltreffendheid van de systemen voor interne controle en risicobeheer van de vennootschap alsook, indien er een interne audit bestaat, monitoring van de interne audit en van zijn doeltreffendheid;
- monitoring van de wettelijke controle van de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening, inclusief opvolging van de vragen en aanbevelingen geformuleerd door de wettelijke auditor;
- beoordeling en monitoring van de onafhankelijkheid van de wettelijke auditor waarbij met name wordt nagegaan of de verlening van bijkomende diensten aan de vennootschap passend is.

Tweede soort maatregelen

De maatregelen van Europa hebben voorts tot doel de communicatie tussen het auditcomité bij organisaties van openbaar belang en de wettelijke auditor te versterken via een aanvullende verklaring aan het auditcomité (artikel 11 van de OOB-verordening). In tegenstelling tot het verslag over de (geconsolideerde) jaarrekening heeft deze verklaring dan ook geen publiek karakter.

Die maatregel is een aanvulling bij de informatie verstrekt door de wettelijke auditor in het transparantieverslag wanneer hij één of meer wettelijke controleopdrachten bij organisaties van openbaar belang uitvoert. Dit verplichte transparantieverslag was ingevoerd door de auditrichtlijn van 2006.

De Europese hervorming heeft trouwens tot gevolg dat een wettelijke auditor bij een organisatie van openbaar belang voortaan in zijn controleverklaring een beschrijving moet geven van de als meest significant ingeschatte risico's op een afwijking van materieel belang, met inbegrip van ingeschatte risico's op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude, een samenvatting van de reactie van de wettelijke auditor op die risico's en indien relevant, belangrijke opmerkingen in verband met die risico's. Indien relevant voor de bovengenoemde in de controleverklaring over elk als significant ingeschat risico op een afwijking van materieel belang verstrekte informatie, bevat de controleverklaring bovendien een duidelijke verwijzing naar de desbetreffende meldingen in de financiële overzichten.

Derde pijler van de Europese hervorming Toezicht op de wettelijke auditors

De reikwijdte van het "publiek toezicht" in de zin van de Europese richtlijn is na de hervorming van 2014 niet gewijzigd en dekt de volgende gebieden: toelating en registerinschrijving van externe auditors en auditkantoren, permanente vorming, aanneming of goedkeuring van normen, kwaliteitscontrole, toezicht en tuchtregeling.

In het kader van de hervorming van 2014 werden aan de Europese reglementering vier belangrijke wijzigingen gebracht:

- de eindverantwoordelijkheid inzake publiek toezicht werd bij één enkele autoriteit ondergebracht.
De auditrichtlijn staat echter toe dat uit het bevoegdheidsbereik van de autoriteit, belast met het publiek toezicht, alles wordt weggehaald dat betrekking heeft op het aannemen of goedkeuren van normen in verband met de plichtenleer, de interne organisatie van auditkantoren, vorming, alsook op de professionele controlenormen, en die bevoegdheid bij een andere nationale autoriteit te leggen (artikel 32, § 4, b) van de herziene auditrichtlijn). Een lidstaat kan ook beslissen om de tuchtregeling aan een andere nationale autoriteit over te dragen (artikel 32, § 4ter van de herziene auditrichtlijn en artikel 24, § 4 van de OOB-verordening).
- de kwaliteitscontrole en het toezicht op het beroep mogen door de publieke toezichthouder niet worden gedelegeerd, wanneer het gaat om controleopdrachten bij OOB's.
- de publieke toezichthouder mag op grond van de Europese verordening zijn werkzaamheden opsplitsen en de kwaliteitscontrole en het toezicht op auditkantoren met controleopdrachten bij OOB's toevertrouwen aan een andere publieke toezichthouder;
- in de kwaliteitscontrole worden twee bijkomende begrippen geïntegreerd, namelijk de evenredigheid ("*scalability*") en de risico-analyse.

2. Omzetting van de richtlijn van 2014 tot hervorming van de auditrichtlijn in het Belgische recht en uitvoering van de OOB-verordening van 2014

Dankzij zijn betrokkenheid bij deze intense Europese werkzaamheden kon de Hoge Raad een proactieve rol spelen bij de omzetting van de Europese richtlijnen van 2013 en 2014 in het Belgische recht, alsook bij de uitvoering van de OOB-verordening van 2014.

De federale Minister bevoegd voor Economie heeft op 10 februari 2015 de Hoge Raad inderdaad om advies verzocht in verband met de omzetting van de hervormde auditrichtlijn in het Belgische recht en de uitvoering van de OOB-verordening.

Na afloop van bilaterale vergaderingen met de diverse betrokken instanties (Instituut van de Bedrijfsrevisoren - verkort IBR / Kamer van Verwijzing en Instaatstelling - verkort KVI / Nationale Bank van België - verkort NBB / Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten - verkort FSMA) heeft de Hoge Raad de volgende twee unaniem goedgekeurde adviezen uitgebracht:

- [advies van 16 juni 2015](#) over de evolutie van het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren;
- [advies van 22 december 2015](#) over de omzetting in Belgisch recht van de Europese hervorming inzake de externe audit, onderverdeeld in drie delen: de auditmethodologie, de rapportering (“reporting”) na afloop van de controlewerkzaamheden en de deontologie voor bedrijfsrevisoren.

De federale Minister bevoegd voor Economie heeft de Hoge Raad op 30 mei 2016 tevens om [advies verzocht \(uitgebracht op 15 juni 2016\)](#) in verband met de externe rotatie van commissarissen met één (of meerdere) opdracht(en) bij OOB's.

Eind 2015 heeft de federale Minister bevoegd voor Economie bij zijn kabinet een “redactiecomité” opgericht om ondersteuning te bieden bij het opstellen van de teksten waarmee de Europese regels in het Belgische recht zouden worden omgezet. Beide wetenschappelijke adviseurs van de Hoge Raad maakten deel uit van dit redactiecomité, naast vertegenwoordigers van de FOD Economie, van de FSMA en van het IBR.

De omzetting van de hervormde auditrichtlijn in het Belgische recht en de uitvoering van de OOB-verordening - beide van 2014 - werden verwezenlijkt via:

- de [wet van 29 juni 2016 houdende diverse bepalingen inzake Economie](#) (artikel 90 tot 92) (*Belgisch Staatsblad* van 6 juli 2016);
- de [wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren](#) (*Belgisch Staatsblad* van 13 december 2016, 2de editie).

3. Impact van de Europese boekhoudhervorming voor de economische beroepen in België

Op 26 juni 2013 hebben het Europees Parlement en de Raad de [richtlijn 2013/34/EU](#) betreffende de jaarlijkse financiële overzichten, geconsolideerde financiële overzichten en aanverwante verslagen van bepaalde ondernemingsvormen goedgekeurd. Met deze richtlijn worden de historische boekhoudrichtlijnen (78/660/EEG en 83/349/EEG) opgeheven en de richtlijn 2006/43/EG (auditrichtlijn) gewijzigd.

Dit is de derde fase in de hervorming van het Europese vennootschapsrecht in verband met de financiële informatieverstrekking, ter afronding van de twee eerdere fases:

- de goedkeuring op 19 juli 2002 van de verordening (EG) nr. 1606/2002 betreffende de toepassing van internationale standaarden voor jaarrekeningen (PBEG L243 van 11 september 2002);
- de goedkeuring op 14 maart 2012 van de richtlijn 2012/6/EU tot wijziging van Richtlijn 78/660/EEG van de Raad betreffende de jaarrekening van bepaalde vennootschapsvormen wat micro-entiteiten betreft (PBEU L81 van 21 maart 2012). De regels van de richtlijn in verband met “micro-entiteiten” moeten lidstaten in staat stellen de boekhoudrechtelijke verplichtingen te versoepelen voor de kleinste ondernemingen die voldoen aan de Europese criteria.

Bij de uitwerking van de richtlijn van 2013 is gekozen voor een benadering “think small first”. Dit uitgangspunt heeft in 2013 geleid tot de goedkeuring van een trapsgewijs opgebouwde richtlijn: regels voor kleine ondernemingen, aanvullende regels voor middelgrote ondernemingen en nog andere aanvullende regels enkel voor grote ondernemingen. Hierdoor wordt de logica van de vierde Europese richtlijn omgedraaid, waar alle regels voor alle ondernemingen golden, maar afwijkingen konden worden verleend aan middelgrote of kleine ondernemingen.

Considerans (10) in de aanhef van de boekhoudrichtlijn van 2013 stelt dat de richtlijn van 2013, uitgaande van het principe “voorrang aan KMO’s”, “ervoor dient te zorgen dat de voorschriften voor kleine ondernemingen overal in de Unie grotendeels uniform zijn”. Dat geldt voor de voorstelling van de statutaire jaarrekening van “kleine” ondernemingen.

Na onderzoek van de boekhoudrichtlijn van 2013 blijkt dat:

- als gevolg van de verregaande harmonisatie qua voorstelling van de statutaire jaarrekening van “kleine” ondernemingen, vennootschappen die als “klein” worden beschouwd, hun toelichting moeten beperken tot wat Europa als toelichting voorschrijft;
- met betrekking tot de vastgestelde drempels voor “kleine” vennootschappen, op nationaal niveau geen bijkomende criteria meer kunnen worden toegevoegd.

Naar aanleiding daarvan heeft de Hoge Raad op 4 november 2014 een [technische studie](#) gepubliceerd, in verband met de problematiek rond de herziening van de drempels en de gevolgen daarvan voor de economische beroepen.

In deze technische studie van 4 november 2014 komen aan bod:

- het historisch referentiekader op Europees vlak (punt B van de studie);
- de huidige situatie in Belgisch recht (in toepassing van het vroeger Europees referentiekader) (punt C van de studie);
- de wijzigingen op Europees vlak (punten D en G van de studie);
- een statistische analyse op basis van cijfers die verstrekt werden door de Balanscentrale van de Nationale Bank van België, en dit op het vlak van het aantal vennootschappen die vallen onder de verschillende categorieën in het licht van de huidige criteria (punt E) maar eveneens een simulatie van deze cijfers in het licht van de herziening van de drempels op Europees vlak (punt F van de studie)

waardoor het mogelijk is de eventuele weerslag van deze hervorming op de diverse economische beroepen in kaart te brengen.

4. Goedkeuring van beroepsnormen voor bedrijfsrevisoren

Artikel 30 van de [wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en tot organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor](#) bepaalt het goedkeuringsproces van de normen en aanbevelingen die gelden voor bedrijfsrevisoren:

- het initiatiefrecht voor het uitwerken van normen of aanbevelingen ligt bij het IBR;
- het IBR organiseert een openbare raadpleging over elk ontwerp van norm of aanbeveling;
- na afloop van de openbare raadpleging neemt de Raad van het IBR de norm aan en maakt hij het ontwerp voor goedkeuring over aan de door de wet aangeduide instanties;
- goedkeuring (of weigering van goedkeuring) door de Hoge Raad, na raadpleging van bepaalde instanties en na hoorzitting met de vertegenwoordigers van het IBR;
- goedkeuring (of weigering van goedkeuring) door de federale Minister bevoegd voor Economie, na de goedkeuring door de Hoge Raad;
- bekendmaking van een bericht in het Belgisch Staatsblad waarmee een definitief karakter worden gegeven aan de norm of aan de aanbeveling en zijn toepassing.

In de loop van de periode 2013-2016 heeft de Hoge Raad zich gebogen over de volgende ontwerpen van normen die hem door het IBR waren voorgelegd:

Titel van de norm	Datum van beslissing van de HREB	Datum van goedkeuring door de Minister	Bericht gepubliceerd in het <i>Belgisch Staatsblad</i>
Ontwerp van Bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's) - Het commissarisverslag in het kader van een controle van financiële overzichten overeenkomstig de artikelen 144 en 148 van het Wetboek van vennootschappen en andere aspecten met betrekking tot de opdracht van de commissaris - Verzoek vanwege het IBR van 5 december 2012	Goedkeuring 25/04/2013	22/08/2013	28/08/2013
Ontwerp van norm inzake de toepassing van de ISAE- en ISRS-normen in België - Verzoek vanwege het IBR van 5 december 2012	Weigering 01/03/2013	N.v.T	N.v.T
Ontwerp van norm inzake de toepassing van ISQC1 in België - Verzoek vanwege het IBR van 28 februari 2014	Goedkeuring 10/03/2014	29/07/2014	08/08/2014

Ontwerp van norm inzake de toepassing van de nieuwe en herziene Internationale controlestandaarden (ISA's) in België en tot vervanging van de norm van 10 november 2009 inzake de toepassing van de ISA's in België - Verzoek vanwege het IBR van 16 september 2016	Goedkeuring 28/11/2016		
Ontwerp van norm tot wijziging van de bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's) (integratie van de in Belgisch recht omgezette boekhoudrichtlijn van 2013) - Verzoek vanwege het IBR van 5 december 2016	Goedkeuring 14/12/2016	13/03/2017	17/03/2017 (2de Ed)

De Hoge Raad werd tevens regelmatig door de Raad van het IBR op de hoogte gehouden van de stand van zaken in verband met het begeleidingsplan voor de toepassing van de ISA's in België.

De Hoge Raad heeft in het kader van zijn werkzaamheden geregeld ontmoetingen gehad met de vertegenwoordigers van de Raad van het IBR, naar aanleiding van de hoorzittingen die deel uitmaken van het goedkeuringsproces van beroepsnormen en -aanbevelingen die het IBR uitwerkt. Ook zijn er in het vooruitzicht van een voorgenomen verzoek om goedkeuring geregeld voorbereidende ontmoetingen, naar gelang van het geval, vóór en/of na de openbare raadpleging georganiseerd door het IBR. Op 16 maart 2016 had tevens een ontmoeting plaats met de vertegenwoordigers van het IBR, voor een gedachtewisseling in verband met de werkzaamheden van de "Commissie Normen voor de beroepsuitoefening" van het IBR.

5. De nieuwe beroepsnormen voor de leden van het IBR en het IAB

5.1. Gezamenlijke norm inzake fusies en splitsingen

Tijdens de verslagperiode hebben het IBR en het IAB het initiatief genomen om de *gezamenlijke norm inzake fusies en splitsingen van december 2002 aan te passen*. De norm werd door de Hoge Raad goedgekeurd voor het IBR; voor het IAB bracht de Hoge Raad op 10 maart 2014 een gunstig advies uit over de norm inzake de controle van fusie- en splitsingsverrichtingen van handelsvennootschappen.

Titel van de norm	Datum van beslissing van de HREB	Datum van goedkeuring door de Minister	Bericht gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad
Ontwerp van norm inzake de controle van fusie- en splitsingsverrichtingen van handelsvennootschappen	Goedkeuring 10/03/2014	28/04/2014	15/05/2014 (2de Ed.)

5.2. "Gedeeld monopolie" - Opdrachten bedoeld in artikel 34, 2° van de wet van 22 april 1999

Op datum van 12 december 2014 heeft de Raad van het IAB de Hoge Raad aangeschreven met het verzoek om verduidelijking van de draagwijdte van opdrachten onder een "gedeeld monopolie" tussen externe accountants en bedrijfsrevisoren. De vraag had meer bepaald betrekking op de inhoud van de opdracht die als volgt wordt verwoord in artikel 34, 2° van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen: "de analyse met

boekhoudtechnische procédés, van de positie en werking van ondernemingen vanuit het oogpunt van hun kredietwaardigheid, rentabiliteit en risico's”.

Naar aanleiding van de vraag van het IAB heeft de Hoge Raad de parlementaire stukken onderzocht in verband met de wet van 21 februari 1985 tot hervorming van het bedrijfsrevisoraat waarmee deze maatregel in het Belgische recht is ingevoerd en kwam hij tot de volgende vaststellingen:

- de parlementaire stukken brengen geen duidelijkheid over wat exact bedoeld wordt met de opdracht van een “analyse met boekhoudtechnische procédés, van de positie en werking van ondernemingen vanuit het oogpunt van hun kredietwaardigheid, rentabiliteit en risico's”;

- de parlementaire stukken leggen duidelijk het verband tussen die opdracht van een “analyse met boekhoudtechnische procédés, van de positie en werking van ondernemingen vanuit het oogpunt van hun kredietwaardigheid, rentabiliteit en risico's” en de draagwijdte van artikel 37 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen, in die zin dat de specifieke opdracht voorbehouden aan “externe” accountants en bedrijfsrevisoren beperkt blijft tot de gevallen waarin een dergelijke opdracht wordt afgesloten met een verklaring of een expertiseverslag bestemd voor derden.

De Hoge Raad heeft ook nagegaan of in het buitenland reglementeringen bestaan met gelijkaardige opdrachten (eventueel in de vorm van een gebruikelijke of occasionele opdracht, zonder dat het per se om een “monopolie” moet gaan). Als bijlage bij de brief aan het IAB werden uittreksels uit wettelijke regelingen met overeenkomstige bepalingen in drie landen gevoegd: Frankrijk (1945), Groot-Hertogdom Luxemburg (1999) en Benin (2004).

6. De nieuwe beroepsnormen voor de leden van het IBR, het IAB en het BIBF

6.1. Wet betreffende de continuïteit van ondernemingen

Tijdens de verslagperiode hebben de drie instituten (IBR/IAB/BIBF) het initiatief genomen om een **gezamenlijke aanbeveling in verband met de opdrachten** van bedrijfsrevisoren, externe accountants, externe belastingconsulenten, externe erkende boekhouders of externe erkende boekhouders-fiscalisten, in het kader van artikel 10, vijfde lid, artikel 12, § 1, vijfde lid en artikel 17, § 2, 5° en 6° van de **wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen** goed te keuren.

De norm werd door de Hoge Raad goedgekeurd voor het [IBR](#); voor het [IAB](#) en het [BIBF](#) bracht de Hoge Raad op 16 maart 2016 een gunstig advies uit over het ontwerp van aanbeveling.

Titel van de norm	Datum van beslissing van de HREB	Datum van goedkeuring door de Minister	Bericht gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad
Ontwerp van interinstitutenaanbeveling inzake de opdrachten voor de bedrijfsrevisor, externe accountant, externe belastingconsulent, externe erkende boekhouder of externe erkende boekhouder-fiscalist, in het kader van artikel 10, vijfde lid, artikel 12, § 1, vijfde lid en artikel 17, § 2, 5° en 6° van de wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen	Goedkeuring 16/03/2016	30/05/2016	08/06/2016

6.2. Gedragsregels betreffende reclame en marketing

De Hoge Raad werd door de Voorzitter van het Interinstitutencomité op 7 maart 2013 ook om advies verzocht in verband met een document over **gedragsregels betreffende reclame en andere vormen van marketing**. Na een aantal contacten met de drie instituten werd op 28 mei 2013 het verzoek om advies ingetrokken. Over dit dossier is in de loop van april 2014 nog schriftelijk gecommuniceerd tussen de Voorzitter van de Hoge Raad en de Voorzitter van het Interinstitutencomité.

7. Wijzigingen aan het wettelijk en reglementair kader voor de leden van het IAB

Tijdens de verslagperiode heeft de Hoge Raad verschillende adviezen uitgebracht in verband met het wettelijk en reglementair kader voor de leden van het IAB:

7.1. Voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen – [Advies van de Hoge Raad van 1 juni 2016](#)

Om het IAB in staat te stellen een kwaliteitstoetsing uit te voeren of gerechtelijke stappen te ondernemen tegenover personen die op illegale wijze het beroep zouden uitoefenen, was het de bedoeling om in de wet van 22 april 1999 de nodige wettelijke grondslag in te bouwen, maar tegelijkertijd wenste de Hoge Raad de aandacht van de bevoegde ministers op twee punten te vestigen: de noodzaak om in de wet het publieke karakter vast te leggen van de beroepsnormen en -aanbevelingen voor accountants en belastingconsulenten, alsook de verplichting om een opdrachtbrief op te stellen voor elke opdracht die een lid van het IAB uitvoert.

7.2. Wijzigingen aan het huishoudelijk reglement van het IAB - [Adviezen van de Hoge Raad van 13 december 2013 en van 21 oktober 2014](#)

Beide verzoeken om advies hadden betrekking op de verhoging van de maximumbijdragen die de Raad van het IAB aan zijn leden kan opleggen.

Zonder afbreuk te doen aan het verzoek om advies, zoals overgemaakt aan de Hoge Raad, in verband met de aanpassing van de bedragen opgenomen in artikel 14, § 1 van het koninklijk besluit van 2 maart 1989, houdt de Hoge Raad eraan om de aandacht van de bevoegde Ministers te vestigen op de noodzaak, desgevallend in een tweede fase, om de andere modaliteiten van het koninklijk besluit van 2 maart 1989 aan te passen. De volgende elementen kunnen, niet-limitatief, worden vermeld:

- het koninklijk besluit van 2 maart 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut der Accountants is goedgekeurd in uitvoering van de wet van 21 februari 1985 tot hervorming van het bedrijfsrevisoraat. De voorschriften opgenomen in deze wet zijn vervangen ter gelegenheid van de goedkeuring van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen;
- het koninklijk besluit van 2 maart 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut der Accountants is goedgekeurd toen er bij het IAB nog maar één categorie van leden bestond, met name de accountants. Hoewel via de goedkeuring van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen de belastingconsulenten zijn toegevoegd bij de leden van het IAB, is het koninklijk besluit van 1989 nooit uitgebreid tot de belastingconsulenten. Dit is problematisch, met name op het vlak van het vastleggen van het maximumbedrag van de bijdragen die, strikt genomen, enkel toepasselijk zijn op de accountants;
- alle verwijzingen naar de wetsartikelen zijn verouderd en dit maakt de tekst moeilijk begrijpbaar;
- de slotbepalingen in verband met de zetel van het Instituut zijn achterhaald.

In beide adviezen geeft de Hoge Raad aan dat het aan de Ministers is om na te gaan in welke mate de aanpassingen van het voormeld koninklijk besluit van 2 maart 1989 in één fase of in twee fasen moeten doorgevoerd worden.

De Hoge Raad betreurt dat in oktober 2017 het koninklijk besluit enkel is gewijzigd voor de verhoging van de maximumbijdragen voor de leden, zonder de andere aanpassingen door te voeren.

7.3. Overige adviezen van de Hoge Raad

Het gaat om drie adviezen:

- [Advies van 5 februari 2014](#) over het ontwerp van aanbeveling van het IAB in verband met de opstelling van een fiscaal verslag inzake fusie of (partiële) splitsing. Na onderzoek van het ontwerp van aanbeveling dat de Raad van het IAB ter advies had voorgelegd en tot doel had de opstelling van een eventueel fiscaal verslag bij fusie of (partiële) splitsing te omkaderen, is de Hoge Raad tot de vaststelling gekomen dat de opdracht waarvan sprake in de aanbeveling, zou neerkomen op een gemotiveerd advies over de verschillende fiscale aspecten van een fusie of splitsing die een onderneming zou overwegen. Het advies van de Hoge Raad is vrij kritisch over de voorgestelde tekst. De Hoge Raad besloot zijn advies met de boodschap open te staan voor een nieuw onderzoek van het voorstel van aanbeveling, op voorwaarde dat de tekst grondig zou worden herzien en hierin alle punten uit het advies van de Hoge Raad van 5 februari 2014 zouden worden verwerkt.
- [Advies van 10 maart 2014](#) inzake de wijziging van het koninklijk besluit van 22 november 1990 betreffende de diploma's van de kandidaat-accountants en de kandidaat-belastingconsulenten. Doel van dit advies was de toepassing te verlengen van een aantal voorschriften van het koninklijk besluit van 22 november 1990, in afwachting van een nieuw koninklijk besluit. De Hoge Raad heeft over dit verzoek om verlenging een gunstig advies uitgebracht, maar heeft tegelijk sterk aangedrongen op een spoedige aanpassing van het koninklijk besluit van 22 november 1990.
- [Advies van 9 april 2014](#) over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de diploma's van de kandidaat-accountants en de kandidaat-belastingconsulenten en tot opheffing van het koninklijk besluit van 22 november 1990. Doel van dit verzoek om advies was de goedkeuring van een nieuw koninklijk besluit ter vervanging van het koninklijk besluit van 22 november 1990, dat dringend aan een actualisering toe was. In verband met de door de Koning erkende diploma's achtte de Hoge Raad het in zijn advies moeilijk om een oordeel te vellen omtrent het evenwicht tussen de bedoelde onderwijsvormen van de respectieve gemeenschappen op het vlak van de diploma's die eronder vallen. Naar het oordeel van de Hoge Raad was een heldere motivering noodzakelijk omtrent de manier waarop ervoor gezorgd wordt niet te discrimineren tussen de diploma's die in de respectieve gemeenschappen worden uitgereikt.

8. Wijzigingen aan het wettelijk en reglementair kader voor de leden van het BIBF

Tijdens de verslagperiode heeft de Hoge Raad verschillende adviezen uitgebracht in verband met het wettelijk en reglementair kader voor de leden van het BIBF.

8.1. Voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen - [Advies van de Hoge Raad van 1 juni 2016](#)

De gevraagde wijzigingen aan de wet van 22 april 1999 hadden betrekking op de toegang tot het beroep van erkend boekhouder(-fiscalist), met als doel een beperking van het maximum aantal jaren waarin een persoon stagiair bij het BIBF kan zijn, naast de toevoeging van de verplichte opstelling van een opdrachtbrief vooraleer enige opdracht aan te vatten³. De Hoge Raad stond positief tegenover de voorgestelde wijzigingen en heeft daarbij gewezen op het belang van een opdrachtbrief, die alle betrokken partijen de nodige rechtszekerheid biedt, zowel de beroepsbeoefenaar als de vennootschap-opdrachtgever.

8.2. Aanpassing van het reglementair kader na integratie van de “interne” erkende boekhouders(-fiscalisten)

Tijdens de verslagperiode heeft de Hoge Raad naar aanleiding van de integratie van de “interne” erkende boekhouders(-fiscalisten) in het BIBF, naast de “externe” erkende boekhouders(-fiscalisten) die al sinds 1993 hierbij zijn aangesloten, een aantal adviezen uitgebracht:

- [Advies van 12 september 2013](#) inzake het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van de plichtenleer van het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten (BIBF);
- [Advies van 21 februari 2014](#) inzake de Algemene Richtlijn van de Nationale Raad van het BIBF van 22 november 2013 inzake de onverenigbaarheden, bedoeld in artikel 21 van het Reglement van plichtenleer;
- [Advies van 19 september 2014](#) over het ontwerp van koninklijk besluit tot goedkeuring van het stagereglement van het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten (BIBF);
- [Advies van 18 maart 2015](#) over het ontwerp van koninklijk besluit inzake het bekwaamheidsexamen van het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten (BIBF).

3 Deze verplichting stond reeds sinds 2013 in de plichtenleer van het BIBF, echter zonder voldoende wettelijke grondslag.

Deze wijzigingen aan het reglementair kader van het BIBF zijn een gevolg van de wetswijziging waarbij de titel van “intern” erkend boekhouder-fiscalist is ingevoerd, naast de bestaande externen.

De Hoge Raad verheugt zich over de snelle aanpassing van al deze reglementaire bepalingen, zodanig dat de nieuwe “interne” leden kunnen rekenen op een kader dat hen de nodige rechtszekerheid biedt.

Algemeen kan worden vastgesteld dat de regels van het Reglement van plichtenleer van het BIBF voor “interne” en “externe” leden voortaan enigszins verschillen en als volgt kunnen worden samengevat:

<i>Voorschriften toepasselijk op externe BIBF-leden</i>	<i>Voorschriften toepasselijk op interne BIBF-leden</i>
– inschrijving bij BIBF is verplicht	– inschrijving bij BIBF is vrijwillig
– oefent het beroep uit op zelfstandige basis voor rekening van derden, in hoofd- of bijberoep	– oefent het beroep uit uitsluitend in ondergeschikt dienstverband (via arbeidsovereenkomst of een door de overheid bezoldigde betrekking)
– zowel de beroepsactiviteit van boekhouder als de beroepstitel zijn beschermd	– enkel de beroepstitel is beschermd
– onderworpen aan de anti-witwaswetgeving	– niet persoonlijk onderworpen aan de anti-witwaswetgeving
– strafrechtelijk beschermd beroeps-geheim (artikel 458 Strafwetboek)	– discretieplicht
– verplichte verzekering beroepsaansprakelijkheid	– geen verplichte verzekering beroepsaansprakelijkheid (eventueel zijn werkgever wel)

Dankzij deze koninklijke besluiten kon de geldende reglementering voor “externe” erkende boekhouders-fiscalisten worden verfijnd op basis van de in de afgelopen jaren opgedane ervaring. Dat is bijvoorbeeld het geval met de uitvoeringsmaatregelen in verband met de stage (in 2014) of het bekwaamheidsexamen (in 2015) voor toekomstige erkende boekhouders of erkende boekhouders-fiscalisten.

9. Rol van de Hoge Raad als overlegorgaan

In het kader van zijn werkzaamheden heeft de Hoge Raad geregeld contacten en gedachtewisselingen met de vertegenwoordigers van de economische beroepen. De Hoge Raad houdt eraan dergelijke ontmoetingen op geregelde basis te organiseren (soms op verzoek van de instituten, soms op eigen initiatief). Naar gelang van het geval is dat naar aanleiding van een specifiek dossier in onderzoek of gaat het om een eerder algemene gedachtewisseling, bijvoorbeeld na de aanstelling van een nieuwe raad in het ene of het andere instituut. Soms is slechts één instituut bij dergelijke ontmoeting betrokken, soms zijn het er twee of zelfs drie.

Op 29 september 2014 heeft het Interinstitutencomité de Hoge Raad aangeschreven en om een structureel overleg tussen beide instanties verzocht. Uiteraard is de Hoge Raad hierop ingegaan, met een brief aan de vertegenwoordigers van het Interinstitutencomité de dato 26 november 2014.

Dit verzoek kadert immers binnen de taak die de wetgever heeft omschreven in artikel 54, § 2, 1ste lid van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen, namelijk: "De Hoge Raad organiseert permanent overleg met het instituut van de accountants en de belastingconsulenten, het Instituut der bedrijfsrevisoren en het Beroepsinstituut van erkende boekhouders en fiscalisten".

Zo was er met name een ontmoeting op initiatief van de Hoge Raad op 14 oktober 2015 met de vertegenwoordigers van het Interinstitutencomité voor een gedachtewisseling over de **wet betreffende de continuïteit van ondernemingen**. Die gedachtewisseling ging over de geschikte aanpak van de drie instituten bij de uitwerking van een gezamenlijke aanbeveling van de drie instituten over de opdrachten van een bedrijfsrevisor, externe accountant, externe belastingconsulent of externe erkend boekhouder(-fiscalist) na de goedkeuring van de wijziging, met de wet van 27 mei 2013, van de wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen.

Dit is maar één van de vele ontmoetingen met de vertegenwoordigers van (bepaalde van) de instituten, die een vruchtbare gedachtewisseling over een specifieke problematiek mogelijk maken.

Bijlage 1

De economische beroepen in cijfers

De economische beroepen in cijfers
 (op 31 december 2016)

Instituut van de Bedrijfsrevisoren

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
A. Aantal leden (natuurlijke personen) :	1.068	703	365
waaronder aantal verhinderde revisoren	153		
B. Aantal leden (rechtspersonen) :	531		
C. Aantal stagiairs (natuurlijke personen) :	494	361	133

Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
A. Aantal leden (natuurlijke personen)	6.329	4.042	2.287
Accountants en belastingconsulenten	4.100	2.559	1.541
Accountants	1.001	514	487
Belastingconsulenten	1.228	969	259

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
Deellijst « externen »	4.370	2.667	1.703
Accountants en belastingconsulenten	3.167	1.905	1.262
Accountants	631	317	314
Belastingconsulenten	572	445	127

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
Andere (interne en andere)	1.959	1.375	584
Accountants en belastingconsulenten	933	654	279
Accountants	370	197	173
Belastingconsulenten	656	524	132

	Totaal	NI	Fr
B. Aantal leden (rechtspersonen)	3.663	2.341	1.322
Accountants en belastingconsulenten	2.471	1.604	867
Accountants	825	459	366
Belastingconsulenten	367	278	89

	Totaal	NI	Fr
C. Aantal stagiairs (natuurlijke personen)	2.046	1.383	663
Accountants	1.629	1.050	579
Belastingconsulenten	417	333	84

Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten

	Totaal	NI	Fr
A. Aantal leden (natuurlijke personen)	4.969	2.757	2.212
Erkende boekhouders	1.015	473	542
Erkende boekhouders-fiscalisten	3.954	2.284	1.670

	Totaal	NI	Fr
" Externe " leden	4.829	2.668	2.161
Erkende boekhouders	974	458	516
Erkende boekhouders-fiscalisten	3.855	2.210	1.645

	Totaal	NI	Fr
" Interne " leden	140	89	51
Erkende boekhouders	41	21	20
Erkende boekhouders-fiscalisten	99	68	31

	Totaal	NI	Fr
B. Aantal erkende rechtspersonen	3.800	2.230	1.570
Erkende boekhouders	832	632	200
Erkende boekhouders-fiscalisten	2.968	1.598	1.370

	Totaal	NI	Fr
C. Aantal stagiairs	1.237	568	669
Stagiairs erkende boekhouders	105	56	49
Stagiairs erkende boekhouders-fiscalisten	1.132	512	620

De economische beroepen in cijfers (op 31 december 2015)
Instituut van de Bedrijfsrevisoren

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
A. Aantal leden (natuurlijke personen)	1.052	690	362
waaronder aantal verhinderde revisoren	142		
B. Aantal leden (rechtspersonen)	529		
C. Aantal stagiairs (natuurlijke personen)	463	342	121

Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
A. Aantal leden (natuurlijke personen)	6.325	4.034	2.291
- Accountants en belastingconsulenten	4.004	2.495	1.509
- Accountants	1.094	574	520
- Belastingconsulenten	1.227	965	262

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
<i>Deellijst "externen"</i>	4.333	2.636	1.697
- Accountants en belastingconsulenten	3.102	1.869	1.233
- Accountants	673	338	335
- Belastingconsulenten	558	429	129

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
<i>Andere (interne en andere)</i>	1.992	1.398	594
- Accountants en belastingconsulenten	902	626	276
- Accountants	421	236	185
- Belastingconsulenten	669	536	133

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
B. Aantal leden (rechtspersonen)	3.517	2.243	1.274
Accountants en belastingconsulenten	2.312	1.500	812
Accountants	854	480	374
Belastingconsulenten	351	263	88

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
C. Aantal stagiairs (natuurlijke personen)	1.934	1.295	639
Accountants	1.532	974	558
Belastingconsulenten	402	321	81

Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
A. Aantal leden (natuurlijke personen)	4.979	2.760	2.219
Erkende boekhouders	1.018	564	454
Erkende boekhouders-fiscalisten	3.961	2.196	1.765

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
<i>" Externe " leden</i>	<i>4.864</i>	<i>2.686</i>	<i>2.178</i>
Erkende boekhouders	976	543	433
Erkende boekhouders-fiscalisten	3.888	2.143	1.745

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
<i>" Interne " leden</i>	<i>115</i>	<i>74</i>	<i>41</i>
Erkende boekhouders	42	21	21
Erkende boekhouders-fiscalisten	73	53	20

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
B. Aantal erkende rechtspersonen	3.716	2.167	1.549
Erkende boekhouders	543	337	206
Erkende boekhouders-fiscalisten	3.173	1.830	1.343

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
C. Aantal stagiairs	1.131	521	610
Stagiairs erkende boekhouders	38	26	12
Stagiairs erkende boekhouders-fiscalisten	1.093	495	598

**De economische beroepen in cijfers
(op 31 december 2014)**
Instituut van de Bedrijfsrevisoren

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
A. Aantal leden (natuurlijke personen)	1.061	697	366
B. Aantal leden (rechtspersonen)	522		
C. Aantal stagiairs (natuurlijke personen)	464	351	113

Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
A. Aantal leden (natuurlijke personen)	6.270	3.994	2.276
Accountants en belastingconsulenten	3.888	2.425	1.463
Accountants	1.162	614	548
Belastingconsulenten	1.220	955	265

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
<i>Deellijst "externen"</i>	4.256	2.590	1.666
Accountants en belastingconsulenten	3.006	1.816	1.190
Accountants	702	355	347
Belastingconsulenten	548	419	129

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
<i>Andere (interne en andere)</i>	2.014	1.404	610
Accountants en belastingconsulenten	882	609	273
Accountants	460	259	201
Belastingconsulenten	672	536	136

	Totaal	NI	Fr
B. Aantal leden (rechtspersonen)	3.440	2.178	1.262
Accountants en belastingconsulenten	2.216	1.430	786
Accountants	895	506	389
Belastingconsulenten	329	242	87

	Totaal	NI	Fr
C. Aantal stagiairs (natuurlijke personen)	1.819	1.202	617
Accountants	1.391	852	539
Belastingconsulenten	428	350	78

Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten

	Totaal	NI	Fr
A. Aantal leden (natuurlijke personen)	4.976	2.760	2.216
Erkende boekhouders	945	516	429
Erkende boekhouders-fiscalisten	4.031	2.244	1.787

	Totaal	NI	Fr
<i>" Externe " leden</i>	<i>4.889</i>	<i>2.698</i>	<i>2.191</i>
Erkende boekhouders	919	497	422
Erkende boekhouders-fiscalisten	3.970	2.201	1.769

	Totaal	NI	Fr
<i>" Interne " leden¹</i>	<i>87</i>	<i>62</i>	<i>25</i>
Erkende boekhouders	26	19	7
Erkende boekhouders-fiscalisten	61	43	18

	Totaal	NI	Fr
B. Aantal erkende rechtspersonen	3.615	2.093	1.522
Erkende boekhouders	545	340	205
Erkende boekhouders-fiscalisten	3.070	1.753	1.317

	Totaal	NI	Fr
C. Aantal stagiairs	1.045	467	578
Stagiairs erkende boekhouders	45	30	15
Stagiairs erkende boekhouders-fiscalisten	1.000	437	563

¹ Maatregel ingevoerd en in werking getreden in de loop van 2013 – cijfers zijn nog niet representatief voor het effectieve aantal.

De economische beroepen in cijfers (op 31 december 2013)
Instituut van de Bedrijfsrevisoren

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
A. Aantal leden (natuurlijke personen)	1.055	690	365
B. Aantal leden (rechtspersonen)	512		
C. Aantal stagiairs (natuurlijke personen)	447	339	108

Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
A. Aantal leden (natuurlijke personen)	6.498	4.145	2.353
Accountants en belastingconsulenten	3.900	2.439	1.461
Accountants	1.341	723	618
Belastingconsulenten	1.257	983	274

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
<i>Deellijst "externen"</i>	4.354	2.655	1.699
Accountants en belastingconsulenten	3.019	1.831	1.188
Accountants	785	403	382
Belastingconsulenten	550	421	129

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
<i>Andere (interne en andere)</i>	2.144	1.490	654
Accountants en belastingconsulenten	881	608	273
Accountants	556	320	236
Belastingconsulenten	707	562	145

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
B. Aantal leden (rechtspersonen)	3.295	2.077	1.218
Accountants en belastingconsulenten	2041	1.310	723
Accountants	941	527	414
Belastingconsulenten	313	232	81

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
C. Aantal stagiairs (natuurlijke personen)	1.819	1.202	617
Accountants	1.391	852	539
Belastingconsulenten	428	350	78

Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
A. Aantal leden (natuurlijke personen)	4.974	2.746	2.228
Erkende boekhouders	912	498	414
Erkende boekhouders-fiscalisten	4.062	2.248	1.814

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
<i>" Externe " leden</i>	<i>4.959</i>	<i>2.737</i>	<i>2.222</i>
Erkende boekhouders	909	497	412
Erkende boekhouders-fiscalisten	4.050	2.240	1.810

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
<i>" Interne " leden¹</i>	<i>15</i>	<i>9</i>	<i>6</i>
Erkende boekhouders	3	1	2
Erkende boekhouders-fiscalisten	12	8	4

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
B. Aantal erkende rechtspersonen	3.560	2.059	1.501
Erkende boekhouders	622	435	187
Erkende boekhouders-fiscalisten	2.938	1.624	1.314

	<i>Totaal</i>	<i>NI</i>	<i>Fr</i>
C. Aantal stagiairs	1.008	449	559
Stagiairs erkende boekhouders	76	52	24
Stagiairs erkende boekhouders-fiscalisten	932	397	535

¹ Maatregel ingevoerd en in werking getreden in de loop van 2013 – cijfers zijn nog niet representatief voor het effectieve aantal.

Bijlage 2

Rekeningen van de Hoge Raad over de verslagperiode

	2016	2015	2014	2013	2012
Leden (aanwezigheidsgelden en verplaatsingskosten)	6.073,55	11.651,30	5.329,85	6.101,97	4.354,47
Bezoldigingen (met sociale bijdragen en hiermee verbonden kosten)	330.786,19	310.792,24	323.174,81	291.939,08	286.878,96
Publicatie- en vertaalkosten	2.987,49	21.025,99	22.212,16	32.090,99	35.424,42
Bureelonkosten	374,63	409,16	210,40	1.687,77	1.668,42
Meubelen en bureautica	5.698,15	4.525,64	3.910,27	7.535,43	5.189,49
Representatiekosten	0,00	336,40	623,40	465,50	456,00
Verplaatsingskosten (vergaderingen EC,...)	981,50	972,70	964,50	782,50	665,00
Diverse werkingskosten					
- Abonnementen op tijdschriften en aankoop boeken	4.914,75	2.817,50	5.370,64	7.429,26	6.636,84
- Andere werkingskosten	103,15	108,08	150,67	109,06	113,56
TOTAAL WERKINGSKOSTEN	351.919,41	352.639,01	361.946,70	348.141,56	341.387,16

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen en op voorstel van het Interinstitutencomité, worden de lopende kosten van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, na 2011, gedragen door de drie instituten van de economische beroepsbeoefenaars, elk voor een derde deel. Voorheen werden deze kosten gedragen ten belope van de helft voor het IBR en een kwart voor het IAB en het BIBF.

Dekking van de werkingskosten(*) (buiten ontvangen interesten)	351.879,46	352.518,68	361.662,18	348.055,60	341.228,00
	39,95	120,33	284,52	85,96	159,16
Bijdrage IBR	117.293,15	117.506,23	120.554,06	116.018,53	113.742,67
Bijdrage IAB	117.293,15	117.506,23	120.554,06	116.018,53	113.742,67
Bijdrage BIBF	117.293,15	117.506,23	120.554,06	116.018,53	113.742,67

(*) P.M. Er moet opgemerkt worden dat bepaalde andere kosten eveneens gedragen worden door de instituten (bedragen elk voor hun deel). Het bedrag voor de dekking van de vertaling van adviezen gevraagd door de instituten aan de Hoge Raad bedraagt 0,00 euro (voor 2013), 1.052,70 euros (voor 2014) en 0,00 euro (voor 2015 en voor 2016).

Bijlage 3

Lijst van de adviezen en goedkeuringen van ontwerpen van normen of aanbevelingen van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen tijdens de periode 2013-2016

2013

- [Schrijven van 25 april 2013](#) aan de federale Minister bevoegd voor Economie in verband met de goedkeuring van het ontwerp van Bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's) - Het commissarisverslag in het kader van een controle van financiële overzichten overeenkomstig de artikelen 144 en 148 van het Wetboek van vennootschappen en andere aspecten met betrekking tot de opdracht van de commissaris
- [Advies van 12 september 2013](#) inzake het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van de plichtenleer van het Beroepsinstituut van de erkende Boekhouders en Fiscalisten (BIBF)
- [Advies van 13 december 2013](#) inzake een ontwerp van koninklijk besluit houdende wijziging van het koninklijk besluit van 2 maart 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut der Accountants
- [Advies van 13 december 2013](#) inzake de samenwerking met bevoegde autoriteiten van derde landen

2014

- [Advies van 5 februari 2014](#) over het ontwerp van aanbeveling van het IAB in verband met de opstelling van een fiscaal verslag inzake fusie of (partiële) splitsing
- [Advies van 21 februari 2014](#) inzake de Algemene Richtlijn van de Nationale Raad van het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten (BIBF) van 22 november 2013 inzake de onverenigbaarheden
- [Schrijven van 25 februari 2014](#) aan de federale Minister bevoegd voor Economie in verband met het ontwerp van koninklijk besluit betreffende de deontologie van de bedrijfsrevisoren
- [Advies van 10 maart 2014](#) met betrekking tot de wijziging van het koninklijk besluit van 22 november 1990 betreffende de diploma's van de kandidaat-accountants en de kandidaat-belastingconsulenten

- [Schrijven van 10 maart 2014](#) aan de federale Minister bevoegd voor Economie betreffende de goedkeuring van de norm inzake de controle van fusie- en splitsingsverrichtingen van handelsvennootschappen
- [Gunstig advies overgemaakt op 10 maart 2014](#) aan het IAB betreffende de norm inzake de controle van fusie- en splitsingsverrichtingen van handelsvennootschappen
- [Schrijven van 10 maart 2014](#) aan de federale Minister bevoegd voor Economie betreffende de goedkeuring van de norm inzake de toepassing van ISQC1 in België
- [Advies van 9 april 2014](#) over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de diploma's van de kandidaat-accountants en de kandidaat-belastingconsulenten en tot opheffing van het koninklijk besluit van 22 november 1990
- [Advies van 19 september 2014](#) over het ontwerp van koninklijk besluit tot goedkeuring van het stagerglement van het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten (BIBF)
- [Advies van 21 oktober 2014](#) inzake een ontwerp van koninklijk besluit houdende wijziging van het koninklijk besluit van 2 maart 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut der Accountants
- [Technische studie van 4 november 2014](#) inzake de problematiek van de herziening van de drempels en de gevolgen voor de economische beroepen

2015

- [Schrijven van 5 januari 2015](#) aan de federale Minister bevoegd voor Economie betreffende de Europese audithervorming en implicaties voor België inzake deontologie
- [Advies van 18 maart 2015](#) over het ontwerp van koninklijk besluit inzake het bekwaamheidsexamen van het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten (BIBF)
- [Advies van 16 juni 2015](#) over de evolutie van het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren
- [Advies van 22 december 2015](#) over de omzetting in Belgisch recht van de Europese hervorming inzake de externe audit

2016

- [Schrijven van 26 februari 2016](#) aan de Voorzitter van het IBR als antwoord op het verzoek om eensluidend advies in toepassing van § 8 van de normen inzake de kwaliteitscontrole van 11 april 2008
- [Schrijven van 16 maart 2016](#) aan de federale Minister bevoegd voor Economie betreffende de goedkeuring van het ontwerp van interinstitutenaanbeveling inzake de opdrachten voor de bedrijfsrevisor, externe accountant, externe belastingconsulent, externe erkende boekhouder of externe erkende boekhouder-fiscalist, in het kader van artikel 10, vijfde lid, artikel 12, § 1, vijfde lid en artikel 17, § 2, 5° en 6° van de wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen
- [Advies van 16 maart 2016](#) aan het IAB betreffende het ontwerp van interinstitutenaanbeveling inzake de opdrachten voor de bedrijfsrevisor, externe accountant, externe belastingconsulent, externe erkende boekhouder of externe erkende boekhouder-fiscalist, in het kader van artikel 10, vijfde lid, artikel 12, § 1, vijfde lid en artikel 17, § 2, 5° en 6° van de wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen
- [Advies van 16 maart 2016](#) aan het BIBF betreffende het ontwerp van interinstitutenaanbeveling inzake de opdrachten voor de bedrijfsrevisor, externe accountant, externe belastingconsulent, externe erkende boekhouder of externe erkende boekhouder-fiscalist, in het kader van artikel 10, vijfde lid, artikel 12, § 1, vijfde lid en artikel 17, § 2, 5° en 6° van de wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen
- [Advies van 1 juni 2016](#) over een voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen
- [Advies van 15 juni 2016](#) over de externe rotatie van commissarissen met een opdracht (of meerdere opdrachten) bij OOB
- [Schrijven van 28 november 2016](#) aan de federale Minister bevoegd voor Economie betreffende de goedkeuring van het ontwerp van norm inzake de toepassing van de nieuwe en herziene Internationale controlestandaarden (ISA's) in België en tot vervanging van de norm van 10 november 2009 inzake de toepassing van de ISA's in België
- [Schrijven van 14 december 2016](#) aan de federale Minister bevoegd voor Economie betreffende de goedkeuring van het ontwerp van norm tot wijziging van de bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's)
- [Advies van 14 december 2016](#) over het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen

Hoge Raad voor de Economische beroepen

City Atrium
8ste verdieping
Vooruitgangstraat 50 - B-1210 Brussel

Tel: + 32 2 277.64.11
Email: cspehreb@skynet.be
www.cspe-hreb.be